

ΙΕΡΑ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΜΕΡΙΚΗΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

Αριθμ. Πρωτ. 220/2024

Αρχιεπισκοπική Έγκύκλιος στην ημέρα θρήνου για την Αγία Σοφία.

24 Ιουλίου 2024

Πρὸς τοὺς Σεβασμιωτάτους καὶ Θεοφιλεστάτους Ἀρχιερεῖς, τοὺς Εὐλαβεστάτους Ἱερεῖς καὶ Διακόνους, τοὺς Μοναχοὺς καὶ τὶς Μοναχές, τοὺς Προέδρους καὶ τὰ Μέλη τῶν Κοινοτικῶν Συμβουλίων, τοὺς Ἐντιμολογιωτάτους Ἄρχοντες τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τὰ μέλη τῆς Ἡγεσίας τῶν 100, τὰ Ἡμερήσια καὶ Απογευματινὰ Σχολεῖα, τὶς Φιλοπτώχους Ἀδελφότητες, τὴ Νεολαία, τὶς Ἑλληνορθόδοξες Ὄργανώσεις καὶ ὁλόκληρο τὸ Χριστεπώνυμο πλήρωμα τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς.

«Πάντα μὲν ἀγλαΐῃ καταειμένα, πάντα νοήσεις
ὄμμασι θάμβος ἄγοντα· φαεσφορίην δὲ λιγαίνειν
ἐσπερίην οὐ μῦθος ἐπάρκιος. Ἦ τάχα φαίης
ἐννύχιον Φαέθοντα καταυγάζειν σέβας οἴκου»

(Παῦλος Σιλεντιάριος, Ἐκφρασις τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀγίας Σοφίας. Ἰαμβοὶ πρὸς τὸν βασιλέα Ἰουστινιανόν, στιχ. 805-809).

Προσφιλεῖς ἀδελφοὶ καὶ ἀδελφές ἐν Χριστῷ,

Ἡ πέμπτη θλιβερὴ ἐπέτειος ἀπὸ τὴν ἐκ νέου μετατροπῆ τῆς Ἀγίας Σοφίας σὲ τζαμί γίνεται ἀκόμη πιὸ δυσβάσταχτη μὲ τὴν ἀνεπάντεχη ἀλλαγὴ τῆς χρήσης τῆς Μονῆς τῆς Χώρας γιὰ ἀλλοτρίους σκοποὺς. Τὸ γεγονός ὅτι τὰ δύο αὐτὰ θαυμάσια μνημεῖα τῆς Βυζαντινῆς καλλιτεχνικῆς ἰδιοφυίας ἔχουν μετατραπεῖ ἀναγκαστικὰ σὲ τζαμιά, μᾶς γεμίζει μὲ περισσότερη ἀγανάκτηση καὶ θλίψη, καθὼς βρισκόμαστε λίγες μόνο μέρες μετὰ ἀπὸ τὴν πεντηκοστὴ ἐπέτειο τῆς εἰσβολῆς καὶ τοῦ παρανόμου διαμελισμοῦ τῆς Κύπρου. Πῶς νὰ λησμονήσουμε ὅτι στὴ σύγχρονη ἐποχὴ τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς πολυπολιτισμικότητος, ἑβδομήντα ἑπτὰ καὶ πλέον ἐκκλησίαι ἀπὸ τὶς πεντακόσιες πὺ βρίσκονται στὰ κατεχόμενα ἔχουν μετατραπεῖ σὲ τζαμιά, χωρὶς σεβασμὸ οὔτε στὴ θρησκευτικὴ οὔτε στὴ πολιτιστικὴ παράδοσι τοῦ τόπου;

Παρόλο ὅμως πὺν αὐτὰ τὰ πνευματικὰ καὶ ἱστορικὰ μας μνημεῖα ἔχουν ἀλλοιωθεῖ, ἐνῶ στὸ ἐσωτερικὸ τους τὰ ψηφιδωτὰ ἔχουν καλυφθεῖ μὲ πέπλα, γιὰ τὸν ὑποτιθέμενο σεβασμὸ τῆς ἐπιδιωκόμενης αἰσθητικῆς τους, ἡ πνευματικὴ τους λάμψη παραμένει ἀναλλοίωτη, ὅπως ὁ βυζαντινὸς ποιητὴς Παῦλος Σιλεντιάριος ραψωδοῦσε θαυμάζοντας τὴν Ἁγία Σοφία «πάντα μὲν ἀγλαΐῃ καταειμένα».

Διότι ἡ ὁμορφιὰ καὶ ἡ λαμπρότητα αὐτῶν τῶν μνημείων δὲ βρῖσκεται μόνο στὴ φυσικὴ τους παρουσία, ἀλλὰ στὸ σκοπὸ καὶ τὸ πνευματικὸ νόημα τῆς ὑπάρξεως τους, πὺν εἶναι ἡ λατρεία τοῦ Θεοῦ μὲσω τῆς Θείας Λειτουργίας. Τόσο ἡ ἀρχιτεκτονικὴ τους ὅσο καὶ ὁ ἐσωτερικὸς φωτισμὸς τους σχεδιάστηκαν μὲ μοναδικὸ σκοπὸ τὴ λατρεία τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μὲσω τῶν ἱερῶν μυστηρίων καὶ τῆ μετοχῆ τῶν πιστῶν στὸ μυστήριον τῆς Θείας Οἰκονομίας. Τὰ μνημεῖα ζωντανεῦν κατὰ τὴ θεία λατρεία καὶ ὅλα συμμετέχουν στὴ δοξολογία τοῦ Θεοῦ, καθὼς, ὅπως λέει καὶ ὁ ἱστορικὸς Προκόπιος, ἀκόμη καὶ οἱ ὑπέροχοι κίονες τῆς Ἁγίας Σοφίας φαίνονται ὅτι χορεύουν στὸ ρυθμὸ τῆς ψαλμωδίας: «ὥσπερ ἐν χορῶ ἀλλήλοις ὑπεξιστάμενοι, καὶ αὐτῶν ὑπεράνωθεν οἰκοδόμημα μηνοειδὲς ἀποκρέματα» (Προκοπίου ρήτορος τοῦ Καισάρεως, Περὶ τῶν τοῦ δεσπότη Ἰουστινιανοῦ κτισμάτων, Λόγος Α΄, 35-36).

Τὰ μνημεῖα αὐτὰ στέκουν πλέον σιωπηλά, ὑπήκοα στὴν ἱστορικὴ ἀναγκαιότητα, περιμένοντας τὴ λύτρωσή τους. Ἐν τῷ μεταξύ, ἄς παρηγορηθοῦμε μὲ τὴ σκέψη ὅτι «φῶς ἐσπερινὸν ἀγίας δόξης» συνεχίζει νὰ τὰ φωτίζει ἐκ τῶν ἔσω. Αὐτὸ τὸ παράδοξο «φῶς ἰλαρόν» εἶναι πνευματικὰ ὄρατὸ σὲ κάθε ὀρθόδοξο ἱερὸ ναὸ σὲ ὅλο τὸν κόσμον καὶ γίνεται ἀντιληπτὸ καθὼς λατρεύουμε τὸ Θεὸ «ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ» (Κατὰ Ἰωάννη 4:24), εὐαγγελιζόμενοι αὐτὴ τὴν ἀπίστευτη ὁμορφιά, ἀκόμη καὶ ἂν κάποιος, εἴτε ἀπὸ ἄγνοια εἴτε γιὰ ἄλλους λόγους, προσπαθοῦν ματαιῶς νὰ ἀποκρύψουν, κατακαλύπτοντας τὸν ἱερὸ σκοπὸ γιὰ τὸν ὁποῖο τὰ μνημεῖα αὐτὰ κατασκευάστηκαν.

Μετὰ πατρικῆς ἀγάπης ἐν Κυριῷ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ,

† ὁ Ἀμερικῆς Ἐλπιδοφόρος